

REDIMENSIONĂRI METAFORICE ALE BANALULUI

La început eclectică, pe parcurs, uneori, cu anumite accente didactice, dar întotdeauna pitorească, plină de vervă, dramaturgia lui Alecu Popovici destinată teatrului de păpuși a câștigat astăzi în profunzime, îmbogățindu-se în sensuri și semnificații. E cazul și al ultimelor două piese ale sale (*O fetiță caută un cîntec* și *Șoricelul și păpușa*), distinse cu premii la ultimele două concursuri de dramaturgie. Deosebite ca structură și fabulație, aceste piese au o trăsătură comună: ambele sînt străbătute de un real fior poetic, în care ritmul interior, concizia, ironia disimulată, împletirea umorului cu filonul liric sînt vădit preluate din tradiția folclorică, dar poartă marcant pecetea personalității autorului.

În ce privește *Șoricelul și păpușa*, pusă recent în scenă la „Tăndărică”, ce poate fi mai banal în teatrul de păpuși decît... o păpușă și un șoricel? Ce subiect poate fi mai uzat decît o jucărie... uzată, stricată de un copil care nu are grijă de lucrurile sale? Și totuși, cu un asemenea subiect și cu aceste personaje, autorul realizează — așa zice demonstrativ — o excelentă piesă. „Personalitatea” personajelor este pregnantă, în înțelesul cel mai strict al cuvîntului. Păpușa are o anume naivitate sinceră, un răscolitor regret pentru înfățișarea sa dinaintea accidentului și o arzătoare dorință de a-și redobîndi această înfățișare. Dar, în același timp, este ființa pe care, văzîndu-i neputința, te simți obligat s-o ajuți, ca un imperativ absolut. Șoricelul Zamfir, păstrînd toate atributele cu care a apărut de atîtea ori pe mica scenă a păpușilor, și în primul rînd proverbiala sa teamă de curse și de pisici, reușește, printr-un extraordinar efort de voință, să învingă greutățile, să înfrunte dușmanii și, mai ales, să-și învingă propriul sentiment de frică, pentru a fi de ajutor păpușii. Drumul pe care ei îl parcurg de la început și pînă la cortina finală reprezintă, dincolo de captivantele lor aventuri, o amplă desfășurare a caracterelor în ac-

țiune. Desigur, mai apar și alte personaje în piesă: un castor ursuz, dar cu inimă de zahăr, o cioară hrăpăreacă, o bufniță ciudată, a cărei apariție aduce o notă de mister și guignol coborît din basme, etc.

Uneori, personajele își dezvăluie filozofia proprie cu un umor amar, ca și cînd s-ar reflecta în nesfîrșite oglinzi: „viața este o capcană... peste tot sînt capcane... Am auzit că s-a inventat o capcană în formă de șvaițer... Intri într-o găurică și... haț!” — filozofează șoricelul Zamfir. Harnicul castor își drămuiește cu zgîrcenie timpul: „Pînă mă uit... cinci secunde... Cîte nu se pot face în cinci secunde...”. Iar intenția de satiră privind mentalitatea unui anumit tineret este prezentă în cîntecul puilor de cioară: „Tinerete, tinerete / Ah! Ce jale! Ce tristețe!” În chipul acesta, dincolo de mesajul ei imediat, dincolo de recomandarea făcută micilor spectatori de a avea grijă de lucrurile ce le aparțin, personajele se oferă — metaforic — cu niște trimiteri spre cunoașterea și înțelepciunea vieții.

Teatrul „Tăndărică” s-a apropiat cu evidentă înțelegere și însuflețire de sensurile conținute de text. Regizorul Ștefan Lenkisch, atent la valențele lui poetice, a dat în același timp acțiunii un ritm dinamic, subliniind cu grijă, dar fără ostentație, accentele de umor fin, izbutînd să construiască un spectacol pentru toate vîrstele cu o piesă destinată intențional (și teoretic) celor mici. În această direcție el a fost ajutat de artiștii plastici Ella Conovici (păpuși) și Mioara Buescu (decoruri), care au adus contribuția unor forme și culori de o deosebită grație, frumos armonizate. Merită să reținem, firește, în primul rînd, cele două personaje principale. Dar și chipul, cînd bonom, cînd ursuz, al Castorului, și ironia cu care ne este înfățișat plastic Cioara, și umorul cu care sînt reprezentați „beatnicii” pui de cioară, și pitorescul Bufniței. Simplu, sugestiv, decorul oferă tot

timpul un larg și util spațiu de joc. Muzica lui Vasile Veselovski subliniază acțiunea, oferă bune momente de „respiro” în numerele de virtuozitate păpușărească și are calitatea de a fi foarte melodioasă. Spectatorii rețin, fără dificultate, în final, cel puțin trei-patru melodii și pleacă fredonându-le.

Interpreții au jucat și ei cu plăcere și au comunicat cu vervă și suculență sensurile textului. Excelentă, Brîndușa Zaița-Silvestru în șoricelul Zamfir; interpretarea ei completă (mînuire și voce) a excelat deopotrivă pe planul liric și pe cel al ingeniozității în umor. Parteneră de egală valoare, Florentina Lenkisch a dat Păpușii

o duoasă naivitate și o desăvîrșită grafie. Frumos mînuită de Gheorghe Fundătură, Cioara a avut accente grotesti și o frumoasă disponibilitate comică în interpretarea vocală a Tamarei Buciuceanu. Bine concepută, mișcarea greoaie a Castorului (mînuitor Elena Pinzaru); acțiunea sa, prezentată cu economie de mijloace, dar de un excelent umor, în interpretarea vocală a lui Toma Caragiu. Din restul distribuției, inteligent alcătuite, mai reținem pe mînuitorii Lucreția Păcurar (Bufnița) și Mihaela Stănescu (Pinguinul), dar și vocea expresivă a actriței Nelly Sterian, cît și vocile celor ce formează Trio Caban.

Mihai Crișan

„MĂȘTI”

Citesc în caietul-program al spectacolului *Regele cerb*: „Penultima versiune a piesei *Regele cerb*, montată în aer liber la Giardini Estensi, în 1967, s-a bucurat de colaborarea muzicală a lui Igor Stravinsky, care a și dirijat orchestra”. Relatarea se referă la versiunea lui Alessandro Brissoni după piesa cu același nume a lui Carlo Gozzi, jucată, cum se spune, cu succes atît în țara de baștină, cît și peste hotarele ei. Cu oarecare succes se joacă și la Teatrul „Ion Creangă”, în montarea semnată de N. Al. Toscani, și dintre puținele spectacole în măsură de a mai înviora nițel atmosfera cam uscată a unei stagiuni estivale, pe acesta îl remarcăm mai întii, pentru inspirată alegere și prezentare. S-a jucat, cîteva seri, la Teatrul de vară „Herăstrău”. Acolo l-am văzut și noi și, dacă am putut regreta ceva, aceasta a fost doar lipsa unor sprintene refrene muzicale pe care le-am simțit de mai multe ori intercalîndu-se, dar nu le-am auzit. O cerea textul; o cerea montarea; o cerea perspectiva deschisă a teatrului de vară și a acelei serii...

Dar asta e o revendicare strict personală. Poate, mai mult decît muzica propriu-zisă, spectacolului să-i fi lipsit armonia sonoră, muzicalitatea. Era, din cînd în cînd, prea multă gălăgie, dintr-un exces de emisie, și nu întotdeauna determinat de rețeaua specială de microfoane aparținînd scenei de vară. Ceea ce, probabil, s-ar fi echilibrat într-o exprimare melodică. Dincolo de asta însă, am avut de apreciat volubilitatea și eleganța montării. Și avînd în vedere o particularitate a textului, fidel categoriilor umane surprinse de *commedia dell'arte*, am distins, cu atît mai mult, inteligența cu care

ne-au fost înfățișate și dinamizate măștile, celebrele măști care au eternizat portretul moral al unor personaje-tip, valabil, cu amendamentele necesare, pînă în zilele noastre. Apropo de măști, trebuie spus că au mai fost vreo două-trei spectacole în ultimul deceniu, și de fiecare dată s-a simțit ceva aproape ostentativ în confecționarea sau utilizarea lor, fie că ele păreau prea rigide, fie că o anume rigiditate pîndea pe purtătorii lor. În *Regele cerb*, rigiditatea măștilor a fost atît cît trebuie: ochiul n-a obosit privindu-le, interpretii, în majoritate, n-au precupețit verva și spontaneitatea slujindu-le. E un bun elogiu ce se poate aduce scenografilor Ion Mitrici și Valeria Patraulea (pentru culoare și expresivitate) și cea mai bună apreciere a muncii regizorale prestate de N. Al. Toscani. Am avut un Truffaldino plin de vitalitate și umor (Gh. Vrînceanu), o Smeraldină de iscusite efecte comice (Magda Popovici), a apărut zglobie ca un clopoțel, Clarice (Genoveva Preda) și de o fină duoșie, Angela (Jeannine Stavarache); și-au desenat în culori vii eroii, Șerban Cantacuzino (Leandru), Ion Pavlescu (Durandarte), Nicolae Spudercă (Spaventa), Jean Teodorescu (Mezzetino), Nicolae Luchian (Pantalone), Mișu Andreescu (Crainicul). A făcut același lucru Gheorghe Gimă (Tartaglia), adăugînd însă și cîteva trăsături foarte îngroșate din iefinătatea unor poante. A făcut o demonstrație aplaudată Mircea Stroe, personificînd, un moment, cu zeci de măști la brîu, Mulțimea. Și chiar dacă protagonistul poveștii s-a exprimat aici tare afectat (Deramo: Felix Caroly), chiar dacă unele momente au fost naiv și previzibil soluționate (de